44ste jaar. — Nr 61. Zaterdag 22 Mei 1897.

Men schrijft in te **Tongeren** bij **M. COLLEE**, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **groote Markt, n° 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar.
Twee » » **5** » » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** cent^m per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 22 MEI 1897.

Van alles wat.

Men zegt dat verscheidene socialistische afgeveerdigden op hunnen zetel wankelen, en groot gevaar loopen zich aanstaande kiezingen, over boord te zien werpen.

Zij, die hunne kiespeters geweest zijn, vinden dat zij niet op de hoogte zijn geweest van hunne rol en zullen nu trachten zelf hunne plaats in te nemen.

In alle geval voorziet men veranderingen in sommige socialistische deputaties van Henegouw en in de provincie Luik.

Het is zeer wel mogelijk, dat meer dan een werkman zijne plaats zal moeten afstaan aan een dier advocaten, echte demagogen, die vurig het hof maken aan het « souvereine volk » en met de hevigsten wedieveren, om toen maar een parlementair mandaat los te maken.

* *

Sedert 1 Mei zijn verschillige veranderingen in den spoorwegdienst in voege gebracht :

1° De 24 urenwijzer ;

2° De verkoop van reiskaarten geldig voor verschillige bestemmingen ;

3° Geen bijvoegsel meer voor de expres-treinen ;

4° Vermindering der werkmansabonnementen en der algemeene 3e klas abonnementen ;

5° Verhooging der abonnementen en reiskaarten van 1e en 2e klas ;

6° Verbetering en verduidelijking der kaart van den spoorweggids.

* *

Zooals men het verleden week in ons Bijvoegsel heeft kunnen bemerken, worden nu in ons land, voor de ijzerenwegen en trams, de uren van den dag, gelijk in Italië, van 0 tot 24 geteld. (Men schrijft 24 als een trijn stipt te middernacht vertrekt ; dan verder : 0, 1, 0, 2, 0, 3 enz. tot 1 uur.)

Dit zal gewis eenieder in den beginne nog al vreemd voorkomen, en menigeen, die 's namiddags van den trein of tram gebruik wil maken, zal wel eens zijn hoofd moeten breken om uit te cijferen op welk uur van onze gewone telling de trein of de tram vertrekt.

Nochtans, er bestaat een heel eenvoudig middel om dit uur te vinden, namenlijk : de hooge uren — 13 tot 24 — beginnen na de middag tot middernacht ; men heeft slechts 12 af te trekken van die verhoogde cijfers en men bekomt het verlangde uur volgens oud gebruik.

Zoo wordt 13 uren, met 12 verminderd, 1 uur ; 15 uren : 3, 19 uren : 7 ure, enz.

In Zwitserland gaat men ook het 24-uren stelsel invoeren.

* *

Verscheidene nijverheidsgestichten van het Center, door liberalen bestuurd, hebben aan hunne werklieden verlof verleend op 1 Mei, maar ben 's anderdaags, — een zondag, — gansch den dag doen werken.

* *

't Is verfoeilijk als men ingaat wat een drinkebroêr zoo al door zijne keel giet :

De alcoolgenever — het is door de geneesheeren bewezen — hoewel van zuiver graan gestookt, bij moge nog tien maal geklaard zijn, is en blijft een brandend vergift ; maar, men stookt ook genever van aardappels, wat nog veel meer vergift is.

Daarenboven, wordt er genever gestookt van uitgedroogde aardappelschillen, en zelfs.... van oude schoenzolen !!

In sommige plaatsen verkoopt men den genever aan 9 centen de flesch !

Om den genever bijtend te maken en er veel te hebben, lengt men hem op en men hangt er een zak peper in ! ..

Ja ! zelfs is het bewezen dat er genever gemaakt wordt met vitriool !!

En dat alles doet goed !!

* *

De *Catholic World* bevat een belangrijk artikel over den vooruitgang van het Katholicismus in verschillende landen. Wij bepalen ons tot het weergeven van eenige statistieken, die onze lezers belang zullen inboezemen.

Noord-Duitschland. In plaats van 6,000,000 negentig jaren geleden, thans 13,000,000 katholieken.

Zwitserland. In 1880 beliep 't getal katholieken nauwelijks 1/3 der bevolking. Thans is de bevolking 2/5 katholiek.

Denemarken. De katholieke emancipatie dateert van 1847. Toen waren werkzaam 3 missionnarissen, onder 300 katholieke zonder school of kerk. In 1892 verkreeg Denemarken een apostolistisch vicaris over 39 priesters met eene katholieke bevolking van 4000 zielen.

Zweden-Noorwegen. De kerk krijgt vrijheid van eeredienst in 1860 en 1869. Vooruitgang moeielijk doch langzaam. De katholieke bevolking vermeerdert van 440 tot 2100.

Holland. Aan Holland de eer den grootsten vooruitgang gemaakt te hebben. In 1840 tracht Willem II te vergeefs van zijne Calvinistische onderdanen toestemming te verkrijgen tot het herstel van de hierarchie. Dertien jaren later benoemt Paus Pius IX 5 bisschoppen. De 350,000 katholieken, in 't begin dezer eeuw, zijn aangegroeid tot 't aanzienlijk getal van 1,488,352.

Indië. In 1830 bevonden zich aldaar 475,000 katholieken, onder 't toezicht van 400 inboorlingen en 20 Europeesche priesters. Thans 26 bisschoppen, 2043 priesters, 3000 religieusen en eene katholieke bevolking van 1,700,000 met 2200 scholen.

Annam. In 't jaar 1800 waren aldaar 310,000 katholieken verdeeld in 3 vicariaten ; thans zijn er 275 priesters over 9 vicariaten en eene bevolking van 628,300 katholieken.

China. In 1800, 5 priesters over 200,000 zielen ; thans 38 bisschoppen, 100 priesters en 576,440 katholieken.

LANDBOUW.

Teelt van den voeder-maïs.

In ons land, waar de zomer noch warm, noch lang genoeg is, rijpen de korrels van den maïs niet ; hij kan er nochtans voordeelig geteeld worden als voederplant.

Natuur van den grond. — De maïs kan gelukken in alle gronden, op voorwaarde dat zij diep, vruchtbaar en goed losgemaakt zijn ; zij moeten zich ook gemakkelijk verwarmen en staande vochtigheid vormt een beletsel tot die teelt

Voorbereiding van den grond. — Een akker diep en volmaaktelijk omgewerkt draagt veel bij tot de goede opbrengst der vrucht. Wanneer maïs op wintergraan volgt, zal men de stoppels eerst ondiep omwerken ; dan in den herfst volge eene gewone beploeging om den stalmest onder te delven ; eindelijk nog eene diepe beploeging die zooveel mogelijk voor den winter zal uitgevoerd worden. In de lente, zal de voorbereiding van den grond volledigd worden door eene gewone beploeging of door den hakploeg, gevolgd van het noodige eggen en rollen.

Bemesting. — Eene sterke bemesting, voornamelijk van stalmest, is de regel. Men kan niet te sterk bemesten want de maïs is weinig bloeiegesteld aan het neerstaan. Men zal terzelfdertijd phosphoatmesten (400-500 kg. metaalslakken per hectare) toedienen en zoo het lichte gronden geldt zal men ook potaschmest geven (600 à 800 kg kainiet). De maïs verteert eene groote hoeveelheid van die meststof.

Voor maïs. — Geteeld als navrucht zal men, op het oogenblik der beploeging, 300 400 kg superphosphaat aan den grond toedienen, indien hij arm is aan phosphoorzuur, alsook de hoeveelheden potaschmest hierboven aangeduid, zoo de grond zandachtig is. Een bijvoegsel van stikstofmest onder vorm van zal of soda-nitraat (250-300 kg per hectare) zal rijkelijk winstgevend zijn door de aanzienlijke vermeerdering in opbrengst, die het zal veroorzaken.

Bezaaiing. — Het tijdstip der bezaaiing is voor ons klimaat tusschen 15 Mei en 15 Juli. Vroeger gezaaid zou de maïs kunnen lijden door de late koude lente ; zoo de bezaaiing plaats grijpt na den 15 Juli, dan ware de wastijd te kort om nog eene voldoende opbrengst te kunnen geven. Het zaaiien heeft plaats met de hand of in rijen met eene tusschenwijdte van 0m25 à 0m40, volgens de schoffelingen met de hand of met de schoffelploeg uitgevoerd zullen worden. De planten zullen in de rij van 10 tot 20 centimeters van elkander verwijderd zijn volgens men den maïs van kleine of groote hoogte teelt. Op zeer rijke gronden, gebruikt men de grootste afstanden. Men bedekke de zaden met 2 à 3 centimeters aarde door middel eener zeer oppervlakkige ploegvoor.

Men zaait 100 à 150 kg per hectare, volgens den rijkdom van den grond, den afstand der planten en de aangenomen soort. Men verkiezе eene dichte bezaaiing boven eene dunne, de eerste levert teederder voeisel.

De meest geteelde soort in ons land, is de *maïs paardenland*, nogwel *maïs caraqua* genoemd, 't Is een reuzen-maïs die in gunstige jaren 60,000 à 100,000 kg groen voeder per hectare geeft. De kleinere soorten, als de *maïs Stowels-Evergreen*, de *maïs quarantain*, de maïs van Hoogarije, kunnen ook geteeld worden, zij vereischen zooveel niet, geven een teeder voeder, maar de opbrengst is kleiner.

Bewerking van den grond na de bezaaiing. — Eenvoudelijk twee schoffelingen, in korte tijd gegeven en waarvan de eerste zoo ganw mogelijk na het schieten uitgevoerd wordt. Om de voeten der planten meer stevigheid bij te zetten, is het geraadzaam ze aan te hoogen. Door deze bewerking, bewaart men ook meer frischheid aan de voet der planten en veroorzaakt er het ontwikkelen van nieuwe wortels. Licht om begrijpen is het dat de met de hand gezaaide planten alleenlijk en hoogstens kunnen gewied worden.

Oogst. — Het afmaaien mag niet te laat geschieden, anders worden de stengels te hard. Men begint gewoonlijk den oogst van den voedermaïs op het oogenblik van de verschijning der risten die aanleiding zullen geven tot de mannelijke bloem. Het maaien zal 's morgens of 's avonds geschieden, niet in den dag en wel om eene al te snelle verwarming van het voeder te voorkomen. Stippen wij ook aan dat de voeder-maïs zich goed in silos bewaart.

L. VANDEN BERCK,
Landbouw-Ingenieur.

De Heiligen van Wintershoven.

(Vervolg.)

Meer dan zes eeuwen bleef Wintershoven beroofd van de reliquiën zijner heiligen. Dezer namen werden vergeten en de menschen verloren ook hunne wonderlijke werken uit de geheugenis.

De bewoners van Wintershoven en van den omtrek hadden nog wel uit de overlevering onthouden, dat hun dorp destijds eene heilige plaats geweest was, ter oorzake van eenige heiligen, die daar geleefd hadden en ook daar gestorven waren, doch veel meer wisten zij niet. Niettemin bleef er altoos eene zekere godsvrucht bestaan, voornamelijk op den feestdag van Allerheiligen : dan kwamen er altijd vele menschen de kerk bezoeken, om de heiligen te vereeren en te aanroepen, die er vroeger geleefd hadden.

Toen men bemerkte dat die godsvrucht aangroeide onder de menschen, dat de kerk niet alleenlijk op Allerheiligen door vreemden bezocht werd, maar dat er wekelijks eenige brave lieden kwamen bidden, om van hunne kwalen en gebreken verlost te worden, toen heeft de eerwaarde heer Renerus Maechs, pastoor van Wintershoven, met den edelen heer Guilliam van Lamboy, tijdelijke heer der plaats, de goede gedachte opgevat van eenige reliquiën te Gent terug te vragen.

De heer van Lamboy was een wijs, voorzichtig en godvruchtig man, met een bijzonderen iever bezield voor de kerk. Er werden dan smeekschriften vervaardigd en gestuurd naar den bisschop Ferdinand van Beyeren, te Luik, en naar de kanunniken der Kathedraal van St Bavo te Gent. In die smeekschriften vroeg men voor de kerk van Wintershoven eenige gedeelten van de heilige lichamen, die eertijds daar hunne rustplaats hadden, en bijzonderlijk van de heiligen Landoaldus, Landrada en Vinciana.

De bisschop van Gent, Antonius de Triest, de proost, de deken en het kapittel der Kathedraal van St Bavo vonden dat verzoek rechtmatig en oordeelden terstond dat er moest gevolg aan gegeven worden. Zij hebben dan op 9 Juni van het jaar 1624 de kassen doen openen, waar de heilige lichamen in bewaard bleven en met eerbied er drie reliquiën uitgenomen van de heiligen Landoaldus, Landrada en Vinciana. Deze reliquiën werden in handen gesteld van broeder Arnold van Eynatten, Augustijner te Gent, om dezelve naar Wintershoven te dragen, op de volgende voorwaarden : zoo het voorviel, hetgeen God behoeden wil, dat hunne kerk zou beroofd worden van hare reliquiën, dan zouden zij de deie stukken mogen terug eischen voor de Kathedraal als blijkt uit de brieven gegeven te Gent op 9 Juni 1624. Broeder Arnold bracht de voormelde reliquiën op het kasteel van Dessenaer den 8 Juli 1624, zijnde de feestdag van de heilige Landrada. Van daar werden zij in processie met groote eerbiedigheid en ook met groote blijdschap naar de kerk van Wintershoven gedragen, en dat met de toestemming van bisschop Ferdinand van Beyeren, als blijkt uit zijne brieven, gegeven te Luik, den 3 Juli 1624.

In de kerk van Wintershoven werden zij, in eene schoone kast, naast den hoogen altaar gesteld. Zulks deed de godsvrucht onder het volk sterk aangroeien : alzoo op den feestdag en gedurende de octave van Allerheiligen, kwamen er meer dan zes duizend menschen, waarvan sommige van zeven en acht mijlen verre. De meesten verkregen, door de voorspraak der heiligen, die zij gingen aanroepen, eenige gunsten, weldaden of bijstand.

Om die godsvrucht nog meer te versterken, heeft de zeer eerwaarde heer Vicaris Generaal van Luik veertig dagen aflaat vergund aan eenieder, die de gemelde kerk zou bezoeken en aldaar bidden drie Onze Vaders en drie Wees Gegroeten voor de verheffing der Kerk, de uitroeiing der ketterijen, enz.

De edele heer van Lamboy stierf den 28 Juli 1634, en de eerwaarde heer pastoor Maechs, den 22 Maart 1642. Hunne lichamen werden begraven in de kerk van Wintershoven. De grafsteenen zijn thans in den muur gemetst, weerskanten van den ingang in de kerk.

De opvolger van den E.H. pastoor Maechs was de E. H. Lambertus de Heers, bachelier in de Godsgeleerdheid. Deze bleef pastoor te Wintershoven van 1642 tot 1665.

—

De tegenwoordige kerk van Wintershoven werd van ambstwege monumentaal verklaard. Zij is in zuiveren Romaanschen bouwtrant opgetrokken en bestaat uit een enkelen beuk met platte zoldering in eikenhout.

De hernieuwing (1) in September 1891 begonnen was hoogst noodzakelijk : sinds geruimen tijd was het eerbiedwaardig kerkje bouwvallig geworden, en men had zoolang mogelijk uitgesteld eene, om zoo te zeggen, heiligschennende hand aan deze reliquiën te steken ; doch, in deze laatste jaren, waren groote herstellingswerken onvermijdbaar geworden. Daarom wierd de toren en het koor afgebroken ; de eigenlijke kerk, de beuk, mocht blijven staan. Die beuk wierd met een venster langs de twee kanten verlengd, een nieuw koor, een transept, eene nieuwe sacristie en een nieuwe toren wierden bijgebouwd, het alles in zuiveren Romaanschen bouwtrant en in volkomene overeenstemming met het oude gedeelte. En zoo, dank aan den oudheid- en kunstminnenden en tevens ieverigen herder van Wintershoven, den E. H. Kissels, is het kerkje van Lambertus en Landoaldus gespaard gebleven, en is het terzelfder tijd in eenen merkwaardigen tempel herschapen.

Meer dan 1200 jaren was dus de parochiekerk van Wintershoven bijna onveranderd blijven voortbestaan, gelijk zij uit de handen harer heilige bouwmeesters gekomen was.

Alleen in 1621, een drietal jaren voor de groote feesten van de overbrenging der reliquiën van Gent naar Wintershoven, werd het koor hersteld.

De godvruchtige bezoeker, die voor de eerste maal Wintershovens grondgebied betreedt, wordt door een onwederstaanbaar gevoelen van eerbied en ontzag overmeesterd : de grond, waar hij den voet op zet, wierd geheiligd door de voetstappen van zoo vele zaligen en met hunne heilige beenderen gemengd ; het landschap, dat zijne oogen aanschouwen, is het zelfde, waarop de blikken dier heiligen rustten ; het water, dat hij gaat drinken, heeft Wintershoven aan een mirakel van den heiligen Lambertus te danken ; de kerk, op wier killige steenen hij gaat nederknielen, hebben Landoaldus en Lambertus met eigene handen opgetrokken.

Wij vallen zoo gemakkelijk in bewondering voor uitlandsche beroemdheden, en maar al te vaak vergeten wij, dat in ons vaderland, dikwijls gansch dicht bij ons, plaatsen bestaan, die de geschiedenis voor eeuwig roemwaardig gemaakt heeft. Zulk eene plaats is Wintershoven.

(Wordt vervolgd.)

(1) Al de volgende bijzonderheden hebben wij te danken aan de welwillendheid van den E. H. Kissels, thans pastoor te Wintershoven.

Kanton Sichen-Sussen-Bolré.

Maatschappij der Werkmanswoningen.

Verslag der jaarlijksche algemeene vergadering der Naamlooze Maatschappij der Werkmanswoningen des kantons Sichen-Sussen-Bolré, gehouden op 14 Mei ll. in haar gewoon lokaal te Sichen.

De zitting wordt om 14 1/2 uren geopend, onder het voorzitterschap van den heer Claes P. vrederechter ; de heer Jageneau J. kandidaat-notaris, secretaris-schatbewaarder en bestuurlid ; de heeren Verjans, doktor, Fraikin J. provinciale raadsleden en Derriks J. advokaat, bestuurleden ; de heeren Groffils Willem, Jockin J. en Bonhomme Ambr. kommissarissen.

De aandeelhouders, die verzocht zijn deze algemeene vergadering bij te wonen, zijn vrij talrijk opgekomen.

In de gansch toegenegene en meeslepende openingsrede des heeren Voorzitters, wijst deze hooge ambtenaar, vooral hierop, dat indien onze edelmoedige inrichting der werkmanswoningen in klimmenden bloei is, zoo zijn wij dit grootendeels verschuldigd aan onze zorgvuldige en trouwe bestuurleden. En bij deze gepaste gelegenheid kan ik nalaten mijne heeren, zegt de achtbare spreker, mijne innige erkentelijkheid te brengen aan onzen ieverigen en dienstvaardigen secretaris-schatbewaarder. Of de heer Voorzitter hier de tolk is van gansch de vergadering, dit bewijst genoeg, de warme toejuiching waarmede zijne woorden worden begroet.

Verder rolt de aanspraak bijzonder over de middelen om onze instelling der Werkmanswoningen te doen kennen en dienteeinde overhandigt de heer Voorzitter eenige leden een beknopt verslag, dat stof levert voor dergelijke voordrachten voor de hen omgevende werklieden te houden.

Maar, vraag ik mij ongeduldig af, waar is dan een woordje van warmen dank, voor dengene die altoos en overal voor het goede in de bres springt? Mag dan den sluier der nederigheid nimmer worden opgeligt ? Mag dan nooit in gezellige kringen de zelfverloochening, de moed en de liefdadigheid in het volle daglicht treden ? Mij dunkt dat deze als toonbeeld genomen zij zeker hunne goede zijde hebben en mijnheer Derriks had mijne gedachte geraden, als hij in kortbondige en edele trekken, de verdienste, de zorg, de opoffering onzes alom geachten en geëerden Voorzitter afmaalt en tevens de gevoelige snaar der aanwezigen weet te raken, terwijl eene herhaalde daverende toejuiching deze kernachtige toespraak sluit.

De geestdriftige gemoederen bedaard, gaat de vergadering over tot de lezing van het verslag, des verslaggevers M. Jageneau J., der werkzaamheden der maatschappij sedert 29 April van het verstreken jaar, dag haars bestaans, tot heden.

Wij laten hier enkel de hoofdtrekken van dit gewrocht volgen.

Mijne Heeren,

Sedert 29 April 1896, hebben wij 12 leeningen aangegaan, hetzij voor het bouwen, hetzij voor het aankoopen van werkmanswoningen, vertegenwoordigende in het geheel een kapitaal van 8850 fr. Bovendien zijn nog verschillende nieuwe leeningen aangevraagd in onderhandeling en wij zien reeds in eene nabijzijnde toekomst, dat de aanvragen met den dag gaan aangroeien.

Al de leeningen zijn toegestaan op gemengde verzekering ten voordeele der Maatschappij.

Van de 27500 frs, voortkomende van de onderschrijvingen der aandeelhouders en van een voorschot van 22500 frs der Algemeene Spaar- en Lijfrentkas vertrouwd aan de loopende rekening der Nationale Bank, blijft ons heden over 17497.45 fr.

Wij hebben van de geleende kapitalen teruggetrokken eene som van 355 frs, bedrag voortkomende van de maandelijksche premiebetaling der leeners.

Met veel genoegen brengen wij u ook nog ter kennis, mijne Heeren, dat geen dezer laatsten in achterstal van betaling is.

Ik ga u nu lezing geven der balans en van de winst- en verliesrekening, op 31 December 1896.

Naamlooze Maatschappij van bouwing van Werkmanshuizen des kantons Sichen-Sussen-Bolré.

Balans op 31 December 1896.

Actief	Fr. Ct.
Onderschreven en niet gestort kapitaal	45000.
Kas	96.70
Spaarkas, onze loopende rekening	23866.66
Pandrechterlijke schuldenaars	3726.66
Winsten en verliezen	44.55
	frs 72734.37
Passief	
Onderschreven kapitaal	50000.
Verschillige schuldeischers (Intresten aan de Spaarkas)	234.37
Voorschotten van de Spaarkas	22500.
	frs 72734.37

Winst- en verliesrekening.

Debet	
Onkosten van eerste inrichting	91.30
Intresten op de voorschotten der Spaarkas	234.37
	frs 325.67
Krediet	
Opbrengst der sommen door pandrecht gewaarborgd	14.66
Opbrengst der gelden op de Spaarkas aan loopende rekening	266.66
Verschuldigd saldo	44.35
	frs 325.67

Gelijk gij zeker zult hebben opgemerkt, mijne Heeren, heeft de Maatschappij een te kort van 44.35 frs dat vooral voortkomt van de aflegging der eerste inrichtingskosten, die wij voor het geheel in rekening hebben gebracht.

Eens dat de voordeelen, gelijk het onzen achtbare Voorzitter, zooeven zeer wel zeide, die de Maatschappij den werklieden aanbiedt, beter door hen zullen gekend wezen, zoo zal een groot getal dezer begeerig zijn om eigenaar eens huizes te worden.

Van af heden kunnen wij dus zeker zijn, dat onze Maatschappij haar doel zal bereiken, en wij mogen hopen, dat de rekening van 1897 met een te goed zal sluiten, dat ons zal toelaten een winstaandeel aan de aandeelhouders uit te betalen en een voorbehoudingskapitaal daar te stellen.

HET RAADSEL VAN CHIN

16de VERVOLG.

Dit kan, als onderstelling, hoegenaamd geen kwaad, maar wel eene massa goed doen. Miss Knivett heeft nog geen gelegenheid gehad om de zaak op hare wijze toe te lichten. Gun haar dus wat rust, majoor, laat haar een weinig tot haar zelve komen, laat haar tijd, het arme schepsel, excuseer, miss Knivett, deze manier van spreken ! laat haar tijd om een beetje hare zinnen te vergaren. Komaan, laat ons beiden een glas sherry met een beschuitje gaan nemen. En als miss Knivett ons weer te woord kan staan, dan komen wij terug. Is dat naar uw genoegen, miss Knivett ? vroeg Alabone.

Terwijl hij zich met deze woorden naar haar toewendde, schonk zij hem eenen oogslag van dankbaarheid, dien hij zijn heel leven niet vergat.

— Ja, ja, stamelde zij ; en verders kon zij niets uitbrengen.

— Heel goed, zegde Quary, en de beide mannen verlieten het vertrek.

Een paar uren verliepen er, voor Iline hen weer het roepen. Zij was nog erg bleek, doch had hare zelfbeheersching herwonnen. Hare eerste woorden waren :

— Ik wensch mijn gedrag tegen u persoonlijk, majoor Quary, niet te vergoelijken, hoewel ik misschien niet zoo bedorven ben, als waarvoor gij mij aanziet. Ik onderscheête dien brief, hetgeen zeer slecht en weerd van mij was.

Gewoonlijk beseffen wij onze misslagen eerst recht, wanneer de gevolgen er van ons op het lijf vallen. Ik zou nu alles ter wereld willen geven, om dezen misslag ongedaan te kunnen maken. Maar intusschen heb ik niet gekonkeld en geintrigeerd, zooals gij meent dat ik gedaan heb. Ik hield u voor eenen woesten verkwister, verslaafd aan spel en andere ondeugden, en ik meende dat uw oom door zijne genegenheid voor u geheel was verblind. Ik beheerde al zijne zaken, en hij stelde groot vertrouwen in mij. Ik kan u dan ook verzeeren, dat hij zijn testament ten mijnen voordeele reeds had gemaakt, volle twee jaren voor ik zelf iets daarvan wist. Later kwam er een tijd, dat hij omging met het plan om de aalatenschap weer van mij op u te dragen — en toen — ja, misgreep ik mij voor de eerste maal... Vermoei ik u met mijne uitvoerigheid ?

— In het geheel niet, antwoordde Quary kort, waarop Iline voortvoer :

— Zoudt gij u ook wel voor een oogenblik in mijne plaats kunnen denken ? Herinner u, ik was eene wees en onvermogend. Eensklaps ontdekte ik dat ik een groot fortuin zou komen te erven — en aan dit denkbeeld leerde ik mij al zeer spoedig gewennen — totdat ik eensklaps bemerkte dat ik op het punt stond van alles weer te verliezen nog voor ik het had. Ik wendde geen streken aan, om het te krijgen, wel om het te behouden. En ook daarvoor viel wel iets te zeggen. Gij waart zijn zoon niet — voor mij bestoudt gij nauwelijks meer — en ik was den Squire in de familie even na als gij. Zoo meende ik dus wel iets te mogen doen, om mijne eigen belangen te verdedigen. Die brief kwam in mijne handen, ik las hem, en ik hield hem achterwege... Als ik dat niet gedaan had, dat eene, dan zou ik u, zonder iets wat naar schaamte zweemt in de oogen kunnen zien, majoor Quary !

— Zoo ? Inderdaad ? Meent gij dat ? En hebt gij dan niet opzettelijk mijn ooms gemoed tegen mij vergiftigd ?

— Neen ! Dat heb ik niet gedaan, ik verklaar het u plechtig. Ik zweer u, dat alles, wat ik gezegd heb, slechts bedoeld was in uw ooms belang. Ik zweer u, dat de gedachte, u door hem te doen onterven en hiervan voor mijzelve partij te trekken, nooit in mij is opgekomen.

— Nu, indien dat waar is, dan doet het mij genoegen. Ik wil ook volstrekt niet ontkennen dat de verleiding groot was, en dat menig ander daaronder eveneens zou bezweken zijn. Maar dit is eene nevenzaak, die wij verder kunnen laten rusten. Ik kom terug op de hoofdzaak, in vergelijking waarmee al het andere nietsgeld is, zegde Quary.

— Juist, hernam Iline. Doch aangezien mijn geweten daaromtrent zuiver is, zoo trek ik mij er minder van aan, dan van dat andere. De gedachte, dat de Squire vermoord kon zijn, is nooit in mij gerezen. Het is iets verschrikkelijks, ik ben er geheel van verpleit... En toch geloof ik nu dat gij gelijk hebt. Ja ja, hij is vermoord geworden, maar niet door mij, majoor Quary, niet door mij !

— Maar iemand heeft het toch gedaan, en al de gegevens wijzen op u, zegde Quary.

— Dat geef ik toe. Voor het oog wijst alles op mij. Maar dan moet ik mij afvragen, waar alles op mij wijst, en ik toch onschuldig ben, of niet een vijand van mij h t heeft gedaan ?

— Hebt gij op zoo iemand vermoeden ?

— Neen. Ik weet niemand van wien ik zoo iets verschrikkelijks zelfs maar zou kunnen denken.

— Maar, hoe verklaart gij dan het een en ander. Die bloedvlek aan den zoom van uw kleed, bij voorbeeld, hoe verklaart gij die ?

— Dat kan ik niet... Het is mij een raadsel !

— En die kardoezen ?

— Ik weet het niet ! Ik weet het niet !... Of, ja ik weet het wel. Ik begrijp het ten minste... Ik zit in een net, in een net van verraad en boosheid. Ik...

Eensklaps wendde zij zich tot Alabone, en riep :

— Mijnheer Alabone, gij houdt mij niet voor schuldig ! O, wilt gij mij niet helpen ? Help mij, help mij toch ! Mijne hersens zijn verlam d. Ik kan niet meer denken !

Haar toon, hare houding, hare woorden, alles was juist geschikt om Alabone te pakken.

— Ja ja ! riep hij, zeker wil ik u helpen ! zeker wil ik u helpen !... Indien dit een net is, dan moet er toch wel een middel zijn om er uit te komen... Laat ons eens zien... Laat ons eens zien... Die verduivelde gewetenmakers beweren dat gij eenen brief aan hen geschreven hebt, en gij zegt dat dit kortweg onwaar is. Nu, voor den drommel, laat hen dan met dien brief voor den dag komen, en verder...

Iline viel hem met eenen kreet van blijdschap in de rede :

— Ja ! O ja !... Tracht dien brief te krijgen, majoor Quary !... En... wacht eens even !... hebt gij niet gezegd dat het pakje aan het postkantoor was achtergelaten om te worden afgehaald !

— Ja zeker.

— En hebt gij onderzocht wie het is komen afhalen ?

— Neen. Daar heb ik niet aan gedacht, antwoordde Quary.

— Zie nu toch eens aan, wat voor domkoppen wij zijn ! riep Alabone, terwijl hij opsprong en Quary met zich meetrok naar de deur : Wij hadden alleen onze gedachten op het u schuldig u deed schijnen !... Komaan, majoor... eerst naar het postkantoor, en dan naar Shebbear !... Wij mogen het er niet bij laten zitten. Ik althans, miss Knivett, ik ben het aan u verplicht, en aan mijn lief kind Doortje, te zorgen dat hier geen onrecht geschiede en dat de verongelijkte in het gelijk worde gesteld.

— Neen, neen, wij zullen geen tijd verloren laten gaan, miss Knivett, voegde Quary er bij, terwijl hij zich omwendde en bij de deur zijne buiging voor haar maakte.

Zooveel mogelijk haast makende, konden zij juist nog met de laatsten trein de stad B. bereiken, een weinig voor middernacht. Toevallig liepen zij, op weg naar de statie, den gewezen detective Charnock tegen het lijf, aan wien Alabone opdroeg, om Doortje van deze plotselinge uit den lucht gevallen reis te gaan verwittigen.

Toen de trein reeds in beweging geraakte, bracht Charnock zijn gezicht nog eens bij het openstaande venster en zegde tot Alabone :

— Als zij eerstdaags iets van eene arrestatie hoort, weers dan maar niet verwonderd. Ik heb den bewusten persoon gisteren nog eens over de zaak gepolst — en als hij de schuldige niet is, nu, dan wil ik mijn leven lang koud water drinken !

Die laatste woorden werden uitgeschreeuwd terwijl de trein reeds uit de statie rolde.

— Het zou toch waarachtig wel ardig zijn, als die onde speurhond bij slot van rekening nog gelijk had, bromde Alabone.

—

De klok van negen vond den volgenden morgend majoor Quary in den winkel van Shebbear, bezig met het oogmerk van zijne komst uiteen te zetten.

— Ik zou geerne den brief zien, bevattende de bestelling van miss Knivett.

— Met genoegen, mijnheer, als wij hem nog aan den prikker hebben.

Met niet geringe spanning zag Quary den geweermaker eene ellenlange reessel grijpen, die geheel uit aaneengeregen orders bestond. Het nam veel tijd weg, al die papieren na te zien. Er waren er honderden en Quary begon reeds te wanhopen. Welk eene noodlottige zaak zou het wezen, indien nu juist die eene verscheurd of zoek geraakt moest zijn !

— Hier heb ik het eindelijk geloof ik. Jawel, dit is de bestelling van miss Knivett.

Quary's hand beefde, toen hij het papier vatte en bezag, terwijl Alabone langs zijnen schouder loerde. Het briefje was gedagteekend van Chin House en geschreven op het gemerkte postpapier van het huis. Het was in eene schoone fijne hand geschreven, en luidde als volgt :

— Heeren, zend mij een half dozijn revolverkardoezen n. 450. Noodige postzegels ingesloten. Geleve het pakje te zenden aan miss Knivett, poste restante, Screwsby. Om te worden afgehaald. Hiermee zult gij verplichten uwe onderdanige, miss Knivett.

— Mag ik dezen brief behouden ? vroeg Quary.

— Dat is te zeggen, mijnheer, eigenlijk niet, antwoordde de geweermaker, een uiterst minzaam man. Wij zijn gewoon onze orders eenen zekeren tijd te bewaren, en dan te verbranden.

— Hoor eens, waarde heer, ik moet dezen brief in mijn bezit hebben, goedschiks of kwaadschiks. Hij is voor mij en voor anderen van het grootste gewicht. Valt er met geld hier iets te doen ? vroeg Quary op eenen toon, die den winkelier zichzelf de vraag deed steilen, wie ter wereld deze M. Ditchem wel wezen mocht. Hij zette eene borst op als een legercommandant. Was hij misschien een vermomde lord ? In elk geval oordeelde M. Shebbear het niet geraden, zich ter zake van dit snippertje papier eenen sinjeur van dit slag tot vijand te maken.

— O, is het zoo gelegen ? Nu, mijnheer, als u er zoo erg op gesteld is, neem het dan maar en wees er gelukkig mee ! zegde hij.

In het logement, waar zij hunnen intrek genomen hadden, staken straks Quary en Alabone over het briefje hunne hoofden bijeen.

— Het is door eene vrouwenhand geschreven, merkte Quary op : Dat lijdt geen twijfel. Kent gij bij geval haar schrift ?

— Ja — en neen.

— Ja en neen ? Hoe moet ik dat begrijpen ?

— Wel, ik heb haar schrift maar een paar malen gezien, vluchtig gezien, en ik zou dus op niets durven zweren. Maar als ik iets zou willen zeggen, dan is het, dat dit schrift er in het geheel niet op lijkt. Bovendien is de onderteekening aan het slot in eene andere hand. Dat kan iedereen wel zien ! riep Alabone.

— Ja, stemde Quary toe : Die hand lijkt wel opzettelijk verdraaid.

— Dat dunkt mij ook. Maar wat kan het geweest zijn ? Een man die probeerde te schrijven als eene vrouw — of eene vrouw die probeerde te schrijven als een man ?

— Ha, ha, dat is zoo op het oog moeilijk uit te maken. Maar ik zou zoo zeggen — aangezien eene vrouw ondersteld werd het briefje te hebben geschreven, zoo moet het wel een man zijn geweest, die getracht heeft te schrijven als eene vrouw. Met andere woorden : Miss Knivett zou dus niet de schrijfster zijn.

— Precies ! Dat is nu wat de onderteekening betreft, Maar wie schreef den brief zelf ? — Zou zij eene medeplichtige hebben ? vroeg Alabone.

— Wel, wij zijn nog niet eens zeker dat het niet haar eigen schrift is. Dit zouden wij dan toch wel allereerst hebben uit te maken, zegde Quary.

Alabone fronste zijne wenkbrauwen en zweeg eene poos nadenkend stil.

— Een ding, hernam hij, begrijp ik nog minder dan de rest : namelijk dat iemand zoo'n schoon, fijn handje schrijft, en dan toch zulk eenen ongelukkigen stijl erop nahoudt. Dit stijltje, zou ik zeggen, is bepaald van iemand zonder opvoeding. Vindt gij dat ook niet ?

— Zeer zeker, antwoordde Quary : Daar hebben wij alvast dit « Uwe onderdanige. » Dat zegt al genoeg. Natuurlijk zou zij die schoone uitdrukking met opzet hebben kunnen kiezen, met het doel om voor iemand van minder alloot te worden versleten. Maar in dat geval zou zij weer niet door zoo'n fijn handje het briefje hebben laten schrijven... Verduiveld nog toe — ik wordt er heelemaal suf van ! Laat ons alle verdere gissingen uitstellen, totdat wij weten of het al of niet haar schrift is... O s volgend onderzoek is